

Ας αρχίσουμε σήμερα από τα «οικεία κακά». Η κυβέρνηση, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την ολοκληρωτική υπαγωγή της ανώτατης παιδείας και της έρευνας στις ανάγκες της κεφαλαιοκρατικής αναδιάρθρωσης, επιχείρησε την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος, ώστε να αρθεί το εμπόδιο για τη δημιουργία ιδιωτικών «πανεπιστημίων». Ο ανυποχώρητος αγώνας των σπουδαστών και των πανεπιστημιακών ανάγκασε την κυβέρνηση σε τακτικού χαρακτήρα υποχωρήσεις. Από τη στάση του ΠΑΣΟΚ θα εξαρτηθεί αν το πρόβλημα του άρθρου 16 θα μετατεθεί για μια τετραετία. Εν τω μεταξύ, η κυβέρνηση ελπίζεται να καταθέσει νέο νόμο-πλαίσιο ο οποίος, κατά τις υπάρχουσες πληροφορίες, θα κινείται προς την ίδια αντιδραστική κατεύθυνση. Σύμφωνα με όλα τα δεδομένα, ο αγώνας της πανεπιστημιακής κοινότητας για αναβάθμιση του Πανεπιστημίου θα συνεχισθεί. Ένα σύντομο κείμενο του σημερινού τεύχους είναι αφιερωμένο σ' αυτό το πρόβλημα.

Παράλληλα με το άρθρο 16, η κυβέρνηση επιχειρεί την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος, με στόχο την οικοπεδοποίηση εκατομμυρίων στρεμμάτων δασικής γης. Το άρθρο του Π. Τότσικα αναλύει συγκεκριμένα τους κυβερνητικούς στόχους και τις συνέπειες από την ενδεχόμενη αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος.

Αλλά τα «οικεία κακά» δεν είναι άσχετα με τη συνολική πορεία του καπιταλισμού και τις νέες αντιθέσεις που προκαλεί η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου. Ο Γ. Λιοδάκης θέτει το ερώτημα αν ο καπιταλισμός έχει εισέλθει σε ένα νέο στάδιο και μετά την τεκμηρίωση μιας καταφατικής απάντησης, αναλύει τις προοπτικές παγκοσμιοποίησης. Πρόκειται για ένα ουσιαστικό και όχι τυπικό ερώτημα, και ελπίζουμε να ανοίξει μια σχετική συζήτηση από τις στήλες της Ουτοπίας. Νέο στάδιο ή νέα φάση, τα δεινά για τους εργαζομένους είναι δεδομένα. Ένα σύντομο κείμενο του Γιώργου Σταμάτη αναλύει το νέο, απάνθρωπο φαινόμενο της «εκμίσθωσης των εργαζομένων», παίρνοντας το παράδειγμα της Γερμανίας. Αλλά «στο πρόσωπο του γείτονά σου, βλέπε το αυριανό σου πρόσωπο». Όμως, δεν πρόκειται για το «αυριανό». Και στη χώρα μας έχει ήδη αρχίσει η «εκμίσθωση» ανθρώπων. Ωστόσο η «υπερδύναμη», πρωτοπορία της νέας βαρβαρότητας, δεν είναι τόσο άτρωτη όσο φαίνεται. Το δεύτερο κείμενο του Γιώργου Σταμάτη αναδεικνύει «το ξεδόντιασμα του τίγρη» από την ίδια την αγορά: τη «θεότητα» του καπιταλισμού.

Καιρός της κατάρρευσης. «Καιρός της καταφρόνιας» (Ανρύ Λεφέβρ). Η ιστορία ξαναγράφεται από τους νικητές. Η Σοβιετική Ένωση και το «σοσιαλιστικό στρατόπεδο» δεν ήταν άλλο από ένα απέραντο «γκουλάγκ». Οι Σοβιετικοί αναγκάστηκαν να πολεμήσουν σπρωγμένοι από το κνούτο του Στάλιν. Το ναζισμό το συνέτριψαν κυρίως οι Δυτικοί σύμμαχοι και όχι κυρίως ο Κόκκινος Στρατός. Τα είκοσι αν όχι τριάντα εκατομμύρια των νεκρών της Σοβιετικής Ένωσης ήταν δευτερεύον περιστατικό του «μεγάλου πολέμου». Η παγκόσμια ιστορία πρέπει να ξαναγραφτεί και πρόθυμοι κονδύλοφόροι είναι εύκολο να βρεθούν. Έχουν ήδη τεθεί επί το έργον. Παγκόσμια ιστορία και ιστορία της Κατοχής στην Ελλάδα, της ελληνικής Αντίστασης και του ελληνικού Εμφυλίου. Και εδώ η ιστορία πρέπει να αντιστραφεί. Η τρομοκρατία ήταν έργο του ΕΛΑΣ. Οι ταγματασφαλίτες ήταν πατριώ-

τες που αμύνονταν. Τον Εμφύλιο δεν τον προκάλεσαν οι Άγγλοι και η ελληνική αστική τάξη. Τον προκάλεσε η Αριστερά. Τα άρθρα του Κ. Παλούκη και του Μ. Λυμπεράτου αναλύουν όψεις της «ελληνικής τραγωδίας».

Οι ιδεολόγοι της «Νέας Τάξης», από τη δική τους πλευρά, βιάστηκαν να ανακηρύξουν το «τέλος της ιστορίας». Μαζί με το προσδοκώμενο «τέλος» και το τέλος των «μεγάλων αφηγήσεων»: της Φιλοσοφίας, της Επιστήμης, της Ιστορίας κλπ. Η μεταμοντέρνα «αδύναμη σκέψη» ή «μη σκέψη». Επρόκειτο, κατά τους μεταμοντέρνους προφήτες, να κυριαρχήσει στις «μεταμοντέρνες» κοινωνίες μας. Οι προφήτες για τις κοινωνίες των λοβοτομημένων διαψεύστηκαν ήδη. Το ίδιο (ή περίπου) και οι προφητείες για τον τελικό θάνατο του μαρξισμού. (Τελικό, επειδή ο θάνατος του μαρξισμού είχε πολλάκις αναγγελθεί, ήδη από την εποχή του Ένγκελς και του Λένιν.) Αλλά, αντίθετα με τους προφήτες, τα πρώτα σημάδια μιας νέας άνοιξης είναι ήδη ορατά. Η Ουτοπία φιλοξενεί συστηματικά κείμενα που επαληθεύουν τον προηγούμενο ισχυρισμό. Αλλά από το «σώμα» του μαρξισμού το πιο νεκρό, «ιδεολογικό» αν όχι θεολογικό κομμάτι, ήταν, κατά τους αστούς ιδεολόγους, η μαρξιστική θεωρία του είναι. Καλύτερα, η μαρξιστική οντολογία – οντολογία χωρίς μεταφυσική. Προ ετών είχε διεξαχθεί μια εξόχως ενδιαφέρουσα συζήτηση γι' αυτό το θέμα στη Γαλλία. Δημοσιεύουμε σήμερα τα σχετικά κείμενα των L. Sève, Y. Quinpiou και G. Gastaid.

«Αιώνας της Επιστήμης», αλλά ο μιστικισμός, επιστημονικοφανής ή χυδαίος, ανθεί και στη χώρα όπου «γεννήθηκε η φιλοσοφία». Από τη γέννηση του Σύντακτος μέχρι το αστρικό μας σώμα, τους εξωγήινους και τη φραπελιά, ο ελληνικός λαός μπορεί να φωτιστεί από εφημερίδες, περιοδικά και τηλεοράσεις για την ιδεολογική κατάντια ενός κόσμου, φορέα «αλλοτριωμένης συνείδησης ενός κόσμου αλλοτριωμένου». Τα κείμενα των Δ. Δαγκλή και Α. Θεοφίλου ανασκευάζουν ορισμένες απόψεις του σημερινού ανορθολογισμού.

Ανορθολογισμός, κυρίαρχος, συντηρούμενος, έκφραση της παρακμής των σημερινών κοινωνιών. Ανορθολογισμός, αλλά και κριτική σκέψη. Τα άρθρα των Δ. Βεργέτη και Π. Σωτήρη είναι δύο συνεισφορές στην κατανόηση του σημερινού κόσμου. Το πρώτο είναι «μια κλινική και πολιτική αποκριτογράφηση των ναρκωτικών» απ' αφορμή το βιβλίο της Κατερίνας Μάτσα. Το δεύτερο επανέρχεται στο έργο του Λούκατς, στο οποίο η Ουτοπία έχει ήδη αφιερώσει ένα τεύχος και για το οποίο έχει πραγματοποιήσει ένα Συνέδριο.

Τέλος, και όπως πάντα, η τέχνη. Δύο άρθρα: της Νάντιας Βαλαβάνη για το έργο του Μπρεχτ απ' αφορμή τα 50 χρόνια από το θάνατό του και του Γιώργου Μανιάτη για το έργο του Μότσαρτ. Επίσης, ένα σύντομο μελέτημα του Αντρέα Παγουλάτου για το μεγάλο ποιητή Manuel Bandeira και επιλογή ποιημάτων, του μεταφρασμένα επίσης από τον Α. Παγουλάτο. Και όπως πάντα, το Χρονικό του Βιβλίου.

Το σημερινό τεύχος εικονογραφείται με έργα του Ολλανδού ζωγράφου Jacob van Ruisdael, με επιμέλεια της Μαρίας Κοκκίνου.

Δυο επανορθώσεις: Το προηγούμενο τεύχος της Ουτοπίας ήταν ένα αφιέρωμα στον Μισέλ Φουκώ. Το αφιέρωμα επιμελήθηκαν η Κατερίνα Μάτσα και η Κατερίνα Κέη.

Επίσης στο προηγούμενο τεύχος, η κριτική του βιβλίου του Χάρολντ Πίντερ, Φωνές, ήταν της Μαρίας Βλάμη και όχι της Αιμιλίας Καραλή. Ζητούμε συγγνώμη και από τις δύο συνεργάτιδες της Ουτοπίας.